Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут культури і мистецтв

Кафедра музикознавства та культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ
директор НН Інституту культури і мистецтв
проф. Олена УСТИМЕНКО-КОСОРІЧ
_____
«_30_» _серпня_____2024 р.

.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
перший (бакалаврський) рівень

# НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ ТА ФОЛЬКЛОР СЛОБОЖАНЩИНИ

галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 034 Культурологія
освітня програма Культурологія
мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією НН Інституту культури і мистецтв
«_30_» _____серпня_____2024 р.
Голова_____Олександр РУДЕНКО

Суми – 2024

Розробник:

Л. М. Горболіс, д. філол. н., професор кафедри музикознавства та культурології

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри музикознавства та культурології

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2024 р.

Завідувач кафедри
музикознавства та культурології _____д., мист., проф.Ольга ЗАВ'ЯЛОВА

Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Кількість кредитів – 4</td><td rowspan="15">Бакалавр</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>4-й</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="14">Загальна кількість годин – 120</td><td>7-й</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>22 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>24 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>72 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td>2 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:<br>залік</td></tr>
</table>

## 1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Народні звичаї та фольклор Слобожанщини», розроблений для спеціальності 034 Культурологія, є складовою підготовки студентів ОР Бакалавр НН інституту культури і мистецтв.

**Мета** навчальної дисципліни – формування у студентів системних знань про народні звичаї і фольклор Слобожанщини, їх особливості та місце в системі культурних надбань України.

**Завдання курсу:** формувати цілісне уявлення про закономірності культурного розвитку Слобожанщини; формувати системні знання про сутність народних звичаїв і фольклорних традицій Слобожанщини як передумови розвитку та збереження історичної та культурної спадщини країни; з'ясувати жанрові особливості фольклору Слобожанщини, специфіку народних традицій Слобожанщини; спрогнозувати тенденції подальшого культурного розвитку регіону; формувати вміння фахово аналізувати культурні надбання Слобожанщини; формувати наукове підґрунтя для вивчення і пізнання сучасних культурних форм і процесів регіону.

## 2. Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного освоєння студентом навчального курсу «Народні звичаї та фольклор Слобожанщини» передбачається інтеграція знань, умінь і навичок із таких дисциплін освітньо-професійної програми «Культурологія» першого (бакалаврського) рівня: «Історія та культура України», «Культурологія», «Загальна історія мистецтв» відповідно до освітньо-наукової програми 034 Культурологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

## 3. Результати навчання за дисципліною

Зміст курсу забезпечує: знання етапів культурно-історичного розвитку Слобожанщини, своєрідності культурних епох, основних культурних репрезентантів, рівня розвитку різножанрових фольклорних традицій Слобожанщини, матеріальних і духовних цінностей регіону; аналіз, порівняння різних жанрів фольклору, звичаїв і традицій Слобожанщини; використання набутих знань у практичній фаховій діяльності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких загальних компетентностей: **ЗК 2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. **ЗК 3.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК 4.** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. **ЗК5.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів мистецької, наукової діяльності).

## 4. Критерії оцінювання результатів навчання

| Оцінка ECTS<br>Кількість балів | Критерії оцінювання навчальних досягнень студента |
|---|---|
| **A**<br>**90–100** | Оцінку **«відмінно»** студент отримує за повні, систематичні, логічно викладені знання. Студент має розуміти матеріал курсу, має володіти категоріальним апаратом, навичками логічного доведення, мати власну позицію по суті поставлених питань, дотримуватися академічної доброчесності. |
| **B**<br>**82–89** | Студент дотримується академічної доброчесності. Оцінка **«добре»** передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке. |
| **C**<br>**74–81** | Контрольні заходи виконані в основному правильно, з певною кількістю суттєвих помилок. Студент дотримується академічної доброчесності.<br>Оцінка **«добре»** передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке. |
| **Д**<br>**64–73** | Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків. Оцінка **«задовільно»** виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує додаткових питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Студент засвоїв вузлові питання, розуміння суті основних проблем курсу. Студент дотримується академічної доброчесності. |
| **E**<br>**60–63** | Оцінку **«задовільно»** отримує студент, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує додаткових питань і не може самостійно побудувати логічну відповідь. Разом із тим оцінка «задовільно» передбачає розуміння суті основних проблем курсу. Студент дотримується академічної доброчесності. |
| **FX**<br>**35–59** | Студенту надається можливість скласти контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка **«незадовільно»** виставляється студенту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем та понять курсу, не орієнтується в змісті основних епох розвитку світової культури. Не дотримується академічної доброчесності. |
| **0–34** | Студент має повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни. |

## Розподіл балів

<table>
<tr><td colspan="12">Поточний контроль</td><td>Разом</td><td>Сума</td></tr>
<tr><td colspan="5">РОЗДІЛ 1</td><td colspan="7">РОЗДІЛ 2</td><td colspan="2" rowspan="2"></td><td rowspan="6">100</td></tr>
<tr><td>Т 1</td><td>Т 2</td><td>Т 3</td><td>Т 4</td><td>Т 5</td><td>Т 1</td><td>Т 2</td><td>Т 3</td><td>Т 4</td><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т7</td><td rowspan="3">64</td></tr>
<tr><td colspan="12">Поточний контроль</td></tr>
<tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>6</td><td>5</td><td>5</td><td>6</td><td>6</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>6</td></tr>
<tr><td colspan="10">Контроль самостійної роботи</td><td colspan="2"></td><td rowspan="2">36</td></tr>
<tr><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr>
</table>

## Шкала оцінювання: національна та ECTS

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою |
|---|---|---|
| | | для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики |
| 90 – 100 | **A** | **відмінно** |
| 82 - 89 | **B** | **добре** |
| 74 - 81 | **C** | |
| 64 - 73 | **D** | **задовільно** |
| 60 - 63 | **E** | |
| 35-59 | **FX** | **незадовільно з можливістю повторного складання** |
| 1 - 34 | **F** | **незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни** |

## 5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, усні, письмові доповіді та інші види індивідуальних та групових завдань, залік.

## 6. Програма навчальної дисципліни

### РОЗДІЛ 1. НАРОДНІ ЗВИЧАЇ СЛОБОЖАНЩИНИ

**Тема 1.** Народні звичаї Слобожанщини в контексті українських традицій.

**Тема 2.** Матеріальна культура українців Слобожанщини: загальна характеристика, особливості.

**Тема 3.** Народні звичаї Слобожанщини, пов'язані з ремеслами та народними художніми промислами.

**Тема 4.** Народна кулінарія Слобожанщини: звичаї і традиції.

**Тема 5.** Сім'я та сімейний побут на Слобожанщині.

### РОЗДІЛ 2. ФОЛЬКЛОР СЛОБОЖАНЩИНИ

**Тема 1.** Фольклор Слобожанщини в контексті українських фольклорних традицій.

**Тема 2.** Народна усна словесність Слобожанщини

**Тема 3.** Обрядова поезія Слобожанщини.

**Тема 4.** Епічні пісні Слобожанщини.

**Тема 5.** Ліричні пісні Слобожанщини.

**Тема 6.** Народна проза Слобожанщини.

**Тема 7**. Дитячий фольклор Слобожанщини: загальна характеристика.

### 7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

**РОЗДІЛ 1. НАРОДНІ ЗВИЧАЇ СЛОБОЖАНЩИНИ**

**Тема 1.** Вступ. Мета і завдання курсу «Народні звичаї і фольклор Слобожанщини». Народні звичаї Слобожанщини в контексті українських традицій. Українські дослідники Д. Багалій, М. Сумцов та ін. про традиції і звичаї Слобожанщини.

**Тема 2.** Матеріальна культура українців Слобожанщини: загальна характеристика, особливості. Звичаї Слобожанщини, пов'язані з веденням сільського господарства, садівництвом, бджільництвом та доглядом за худобою. Традиційне хліборобство. Звичаї, пов'язані з сівбою, жнивами, молотьбою. Хліборобські обряди та трудові традиції.

**Тема 3.** Народні звичаї Слобожанщини, пов'язані з ремеслами та народними художніми промислами. Домашні ремесла і художні промисли. Народне образотворче мистецтво та архітектура. Види народних ремесл та художніх промислів.

**Тема 4.** Народна кулінарія Слобожанщини: звичаї і традиції. Традиції народного харчування Слобожанщини. Щоденна їжа. Святкові страви.

**Тема 5.** Сім'я та сімейний побут на Слобожанщині. Шлюб і шлюбні звичаї. Структура сім'ї. Сімейні обряди та звичаї Слобожанщини.

**РОЗДІЛ 2. ФОЛЬКЛОР СЛОБОЖАНЩИНИ**

**Тема 1.** Фольклор Слобожанщини в контексті українських фольклорних традицій. Українські дослідники про фольклор Слобожанщини. Особливості збирання фольклорних творів.

**Тема 2.** Народна усна словесність Слобожанщини. Міфологія. Замовляння.

**Тема 3.** Обрядова поезія Слобожанщини. Календарно-обрядова поезія. Родинно-обрядові пісні..

**Тема 4.** Епічні пісні Слобожанщини. Думи. Історичні пісні Балади. Кобзарство на Слобожанщині.

**Тема 5.** Ліричні пісні Слобожанщини. Соціально-побутові пісні. Родинно-побутова лірика. Пісні літературного походження.

**Тема 6.** Народна проза Слобожанщини. Казки. Літературні казки. Байки. Анекдоти. Легенди і перекази. Народні оповідання. Паремійні жанри.

**Тема 7**. Дитячий фольклор Слобожанщини: загальна характеристика. Колискові пісні. Дитячі ігри.

### 7. 2. Структура навчальної дисципліни

| Назви розділів | Кількість годин |
|---|---|

| і тем | денна форма | | | | | | Заочна форма | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | усього | у тому числі | | | | | усього | у тому числі | | | | |
| | | л | п | конс | інд | с.р. | | л | п | конс | інд | с.р. |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 |
| **Розділ 1. РОЗДІЛ 1. НАРОДНІ ЗВИЧАЇ СЛОБОЖАНЩИНИ** | | | | | | | | | | | | |
| **Тема 1.** Народні звичаї Слобожанщини в контексті українських традицій. | 12 | 2 | 2 | 2 | | 6 | | | | | | |
| **Тема 2.** Матеріальна культура українців Слобожанщини: | 10 | 2 | 2 | | | 6 | | | | | | |
| **Тема 3.** Народні звичаї Слобожанщини, пов’язані з ремеслами та народними художніми промислами. | 10 | 2 | 2 | | | 6 | | | | | | |
| **Тема 4.** Народна кулінарія Слобожанщини: звичаї і традиції | 10 | 2 | 2 | | | 6 | | | | | | |
| **Тема 5.** Сім’я та сімейний побут на Слобожанщині. | 10 | 2 | 2 | | | 6 | | | | | | |
| **Розділ 2. РОЗДІЛ 2. ФОЛЬКЛОР СЛОБОЖАНЩИНИ** | | | | | | | | | | | | |
| **Тема 1.** Фольклор Слобожанщини в контексті українських фольклорних традицій. | 10 | 2 | 2 | | | 6 | | | | | | |
| **Тема 2.** Народна усна словесність Слобожанщини | 10 | 2 | 2 | | | 6 | | | | | | |

| | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Тема 3.** Обрядова поезія Слобожанщини. | 8 | | 2 | | | 6 | | | | | | |
| **Тема 4.** Епічні пісні Слобожанщини. | 10 | 2 | 2 | | | 6 | | | | | | |
| **Тема 5.** Ліричні пісні Слобожанщини. | 10 | 2 | 2 | | | 6 | | | | | | |
| **Тема 6.** Народна проза Слобожанщини. | 10 | 2 | 2 | | | 6 | | | | | | |
| **Тема 7.** Дитячий фольклор Слобожанщини: загальна характеристика. | 10 | 2 | 2 | | | 6 | | | | | | |
| **Усього годин** | **120** | **22** | **24** | **2** | | **72** | | | | | | |

## Теми практичних (семінарських) занять

| № з/п | Назва теми | Кількість годин | |
|---|---|---|---|
| | | Денна форма | Заочна форма |
| 1 | Народні звичаї Слобожанщини в контексті українських традицій. | 2 | |
| 2 | Матеріальна культура українців Слобожанщини: загальна характеристика, особливості. | 2 | |
| 3 | Народні звичаї Слобожанщини, пов'язані з ремеслами та народними художніми промислами. | 2 | |
| 4 | Народна кулінарія Слобожанщини: звичаї і традиції. | 2 | |
| 5 | Сім'я та сімейний побут на Слобожанщині. | 2 | |
| 6 | Фольклор Слобожанщини в контексті українських фольклорних традицій. | 2 | |
| 7 | Народна усна словесність Слобожанщини | 2 | |
| 8 | Обрядова поезія Слобожанщини. | 2 | |
| 9 | Епічні пісні Слобожанщини. | 2 | |
| 10 | Ліричні пісні Слобожанщини. | 2 | |
| 11 | Народна проза Слобожанщини. | 2 | |
| 12 | Дитячий фольклор Слобожанщини. | 2 | |
| | Усього | 24 | |

## Теми самостійної роботи

| № з/п | Назва теми | Кількість годин | |
|---|---|---|---|
| | | Денна форма | Заочна форма |
| 1 | Народні звичаї Слобожанщини в контексті українських традицій. | 6 | |
| 2 | Матеріальна культура українців Слобожанщини: загальна характеристика, особливості. | 6 | |
| 3 | Народні звичаї Слобожанщини, пов'язані з ремеслами та народними художніми промислами. | 6 | |
| 4 | Народна кулінарія Слобожанщини: звичаї і традиції. | 6 | |
| 5 | Сім'я та сімейний побут на Слобожанщині. | 6 | |
| 6 | Фольклор Слобожанщини в контексті українських фольклорних традицій. | 6 | |
| 7 | Народна усна словесність Слобожанщини | 6 | |
| 8 | Обрядова поезія Слобожанщини. | 6 | |
| 9 | Епічні пісні Слобожанщини. | 6 | |
| 10 | Ліричні пісні Слобожанщини. | 6 | |
| 11 | Народна проза Слобожанщини. | 6 | |
| 12 | Дитячий фольклор Слобожанщини. | 6 | |
| | Усього | 72 | |

## 7. Рекомендовані джерела інформації

**Основні:**


1. Багалій Д. Історія Слобідської України. Київ: ЦНЛ, 2019. 256 с.
2. Багалій Д. Український мандрований філософ Григорій Сковорода. URL: https://coollib.com/b/310954-dmitro-bagaliy-ukrayinskiy-mandrovaniy-filosof-grigoriy-skovoroda/read
3. Галушко К., Черкас Б., Пилипчак М. Усе найцікавіше про теорію і звичаї України. Харків: Віват, 2018. 342 с.
4. Жукова О. В. Палаци та старовинні садиби. Полтавщина, Сумщина, Харківщина. Харків : ПП АССА, 2015. 32 с.
5. Лаврик О. Україна. Все, що робить нас українцями. Харків : Віват, 2015. 256 с.
6. Пересада В., Танцюра В. Історія Слобідської України. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 366 с.
7. Поколодна М. М. Туристські ресурси України : підручник / М. М. Поколодна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с. URL: http://eprints.kname.edu.ua/57450/1/2019%20%D0%BF%D0%B5%D1%87.%201%D0%9F%20%20%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%A2%D0%A0%D0%A3

%20%D0%9F%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B0..pdf
8. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. К.: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.
9. Суми. Запрошуємо до знайомства: путівник / авт. тексту Д. В. Кудінов; кер. проекту І. О. Дяденко, В. К. Шейко; ред. М. Л. Охрименко. Київ : Фоліграант, 2013. 160 с.
10. Суми. Вулицями старого міста (Історико-архітектурний альбом). URL:https://history.sumy.ua/research/books/816-sumy-vulytsiamy-staroho-mista-istoryko-arkhitekturnyi-albom.html
11. Таранушенко С.А. Пам'ятки архітектури Слобідської України. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Ін-т рукопису. Харків : Харківський приватний музей міської садиби, 2011. 223 с.
12. Таранушенко С.А. Старі хати Харкова. Харків : Харків. приват. музей міськ. садиби, 2010. 168 с.
13. Туристські ресурси України: конспект лекцій / укладач О. В. Поступна. Харків: НУЦЗУ, 2020. 209 с.
14. Харків. 1941–1943 = Kharkiv. 1941–1943 : фотоальбом. Харків : Дім Реклами, 2018. 192 с.
15. Чернецький О. Слобідська Україна: Короткий науково-популярний історико-культурологічний путівник. Харків, 2016. с. 94.
16. Чорний Д. Історія Слобідської України: підручник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 264 с.
17. Яременко С. Туристичні ресурси України. Київ : Олді-Плюс, 2021. 472 с.

**Додаткові:**

1. Вергун Н.І. Народний художник України Наталя Вергун. Живопис, малюнок : альбом. Харків : Майдан, 2008. 63 с.
2. Ігнатенко І. Етнологія для народу. Свята, традиції, звичаї, обряди, прикмети, вірування українці. Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 319 с.
1. Канигін Ю. Шлях аріїв. Київ: Арій, 2016. 152 с.
2. Коротя-Ковальська В.П. Українська народна пісня у творчості видатних письменників України XIX–XX ст. Нариси. Київ: УАІД «Рада», 2010. 60 с. URL: http://ndiu.org.ua/images/book/korotya-kovalska-pis2.pdf
3. Мистецька палітра Слобожанщини: історія, традиції, сучасність. Харків: Майдан, 2013. 445 с.
3. Новиков А.О. Українська драматургія й театр від найдавніших часів до початку XX ст. : монографія. Харків : Cara, 2011. 407 с.
4. Пашкевич Г. Хліб давньої України. Львів: Скіф, 2017. 187 с.
4. Серебреннікова Т. Стародавні українські узори для вишивання хрестом. Магія візерунка. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2016. 144 с.
5. Сніжко В.В. Українознавство: природна психо-філософська концепція: монографія. Київ: ННДІУ, 2010. 528 с. URL: http://ndiu.org.ua/images/book/snigko.pdf

5. Сражний О. Український менталітет: ілюзії – міфи – реальність. Київ: Дух і Літера, 2007. 168 с.
6. Україна й українство в етнокультурних процесах: концептуальні узагальнення: колективна монографія. Київ: НДІУ, 2018. 304 с. URL: http://ndiu.org.ua/images/book/ukraina-j-u.pdf
7. Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи розвитку / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту), Т. А. Бевз, О. Є. Гомотюк, С. І. Губський, Я. С. Калакура, А. М. Киридон, І. Й. Краснодемська, В. Т. Лазарєва, А. Ю. Санченко, О. М. Склярова, Л. К.Токар, Д. В. Толочко, Л. В. Чупрій, О. Б. Ярошинський. Київ, 2015. 504 с. URL: http://ndiu.org.ua/images/book/ukr-st-2015.pdf
8. Хоткевич Г.М. Бандура та її конструкція. Торонто ; Харків : Фонд нац.-культур. ініціатив ім. Г.Хоткевича, 2010. 288 с.
9. Черемський К.П. Шлях звичаю. Харків : Глас, 2002. 443 с.

**Інформаційні ресурси**

1. Підручники, онлайн Бібліотека підручників та навчальних посібників. URL: https://textbooks.net.ua/
5. Культурологічна думка в Україні ; культурологія. URL: http://www.shram.kiev.ua/lib/
6. Культура України. Електронна бібліотека. URL: https://elib.nlu.org.ua/
7. Національний рейтинг «Сім Чудес України». URL: http://7chudes.in.ua/
8. Обласний комунальний заклад «Харківський науково-методичний центр охорони культурної спадщини». URL: http://www.spadschina.kh.ua/heritage.html
9.Краєзнавча книга Харківщини. URL: https://library.kharkov.ua/source/kraeznavcha/
10. Електронний журнал «Українознавство». URL: http://journal.ndiu.org.ua

Праці Горболіс Л. М.

1. Горболіс Л., Черниш А. Українознавство: методичні рекомендації. Суми: ФОП Цьома С. П., 2020. 36 с.
2. Горболіс Л. Українські письменники кінця XIX – початку XX ст. про роль церкви й україномовної Біблії у формуванні релігійної і моральної свідомості народу. «Не забудеш мене, моя нене, Вкраїно»: антологія краєзнавчих розвідок письменників і науковців Сумщини: до 200-річчя від дня народження П. О. Куліша / упоряд.: О. Малиш, Ю. Пятаченко, Н. Шеденко. Суми: Триторія, 2019. С. 159-179.
3. Горболіс Л. М, Горпинченко О.М. Художні особливості прози про АТО Євгена Положія: монографія. Суми: ФОП Цьома С. П, 2019. 112 с.
4. Горболіс Л. Ідеї Григорія Сковороди як ключ до розуміння світоглядних засад героїв української прози кінця XIX – початку XX ст. Переяславські Сковородинівські студії: філологія, філософія, педагогіка: зб. наук. праць [за заг. ред. М. П. Корпанюка]. – Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2019. – Вип. 6. – С. 42-49.

5. Горболіс Л. «Я народився на маківці літа…». Життя, присвячене Слову: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Формування мовного естетичного ідеалу засобами навчальних дисциплін» до 100-річчя від дня народження професора П.П. Охріменка і 95-річчя від часу заснування СумДПУ імені А.С. Макаренка. Вип. 2. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2019. С. 163-166.
6. Kobylko, N., Honcharuk, O., Horbolis, L., & Antonovych, S. (2022). Features of Modern Ukrainian Military Prose (on the example of Bohdan Zholdak's film story "Ukry" and Yevhen Polozhii's novel "Ilovaisk"). *Amazonia Investiga*, *11*(53), P. 92-100. DOI: https://doi.org/10.34069/AI/2022.53.05.9 URL: https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2008/2679

## Матеріальна культура українців Слобожанщини

1. Загальна характеристика, особливості матеріальної культури українців Слобожанщини.
2. Звичаї Слобожанщини, пов'язані з веденням сільського господарства, садівництвом, бджільництвом та доглядом за худобою.
3. Традиційне хліборобство. Звичаї, пов'язані з сівбою, жнивами, молотьбою.
4. Хліборобські обряди та трудові традиції.

*До уваги студентів! Якщо немає змоги бути на занятті з поважних причин, прохання надсилати короткі відповіді на мудл на два питання (за вибором).*

Література

1. Багалій Д. Історія Слобідської України. Київ: ЦНЛ, 2019. 256 с.
2. Таранушенко С.А. Пам'ятки архітектури Слобідської України. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Ін-т рукопису. Харків : Харківський приватний музей міської садиби, 2011. 223 с.
3. Таранушенко С.А. Старі хати Харкова. Харків : Харків. приват. музей міськ. садиби, 2010. 168 с.
4. Туристські ресурси України: конспект лекцій / укладач О. В. Поступна. Харків: НУЦЗУ, 2020. 209 с.
5. Чернецький О. Слобідська Україна: Короткий науково-популярний історико-культурологічний путівник. Харків, 2016. 94 с.

6. Чорний Д. Історія Слобідської України: підручник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 264 с.
7. Жукова О. В. Палаци та старовинні садиби. Полтавщина, Сумщина, Харківщина. Харків : ПП АССА, 2015. 32 с.
8. Лаврик О. Україна. Все, що робить нас українцями. Харків : Віват, 2015. 256 с.
9. Пересада В., Танцюра В. Історія Слобідської України. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 366 с.
10. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. К.: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.
11. Суми. Запрошуємо до знайомства: путівник / авт. тексту Д. В. Кудінов; кер. проекту І. О. Дяденко, В. К. Шейко; ред. М. Л. Охрименко. Київ : Фоліграант, 2013. 160 с.

**Народні звичаї Слобожанщини, пов'язані з ремеслами та народними художніми промислами**

1. Домашні ремесла і художні промисли.
2. Народне образотворче мистецтво та архітектура.
3. Види народних ремесл та художніх промислів.

*До уваги студентів! Якщо немає змоги бути на занятті з поважних причин, прохання надсилати короткі відповіді на мудл на два питання (за вибором).*

Література

1. Багалій Д. Історія Слобідської України. Київ: ЦНЛ, 2019. 256 с.
2. Таранушенко С.А. Пам'ятки архітектури Слобідської України. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Ін-т рукопису. Харків : Харківський приватний музей міської садиби, 2011. 223 с.
3. Таранушенко С.А. Старі хати Харкова. Харків : Харків. приват. музей міськ. садиби, 2010. 168 с.
4. Туристські ресурси України: конспект лекцій / укладач О. В. Поступна. Харків: НУЦЗУ, 2020. 209 с.

5. Чернецький О. Слобідська Україна: Короткий науково-популярний історико-культурологічний путівник. Харків, 2016. 94 с.
6. Чорний Д. Історія Слобідської України: підручник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 264 с.
7. Жукова О. В. Палаци та старовинні садиби. Полтавщина, Сумщина, Харківщина. Харків : ПП АССА, 2015. 32 с.
8. Лаврик О. Україна. Все, що робить нас українцями. Харків : Віват, 2015. 256 с.
9. Пересада В., Танцюра В. Історія Слобідської України. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 366 с.
10. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. К.: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.
11. Суми. Запрошуємо до знайомства: путівник / авт. тексту Д. В. Кудінов; кер. проекту І. О. Дяденко, В. К. Шейко; ред. М. Л. Охрименко. Київ : Фоліграант, 2013. 160 с.

**Пісенний фольклор Слобожанщини**

1. Ліричні пісні Слобожанщини.
2. Соціально-побутові пісні.
3. Родинно-побутова лірика.
4. Пісні літературного походження.

*До уваги студентів! Якщо немає змоги бути на занятті з поважних причин, прохання надсилати короткі відповіді на мудл на два питання (за вибором).*

Література

1. Багалій Д. Історія Слобідської України. Київ: ЦНЛ, 2019. 256 с.
2. Жукова О. В. Палаци та старовинні садиби. Полтавщина, Сумщина, Харківщина. Харків : ПП АССА, 2015. 32 с.
3. Лаврик О. Україна. Все, що робить нас українцями. Харків : Віват, 2015. 256 с.

4. Пересада В., Танцюра В. Історія Слобідської України. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 366 с.
5. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. К.: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.
6. Суми. Запрошуємо до знайомства: путівник / авт. тексту Д. В. Кудінов; кер. проекту І. О. Дяденко, В. К. Шейко; ред. М. Л. Охрименко. Київ : Фоліграант, 2013. 160 с.
7. Таранушенко С.А. Пам'ятки архітектури Слобідської України. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Ін-т рукопису. Харків : Харківський приватний музей міської садиби, 2011. 223 с.
8. Таранушенко С.А. Старі хати Харкова. Харків : Харків. приват. музей міськ. садиби, 2010. 168 с.
9. Туристські ресурси України: конспект лекцій / укладач О. В. Поступна. Харків: НУЦЗУ, 2020. 209 с.
10. Чернецький О. Слобідська Україна: Короткий науково-популярний історико-культурологічний путівник. Харків, 2016. 94 с.
11. Чорний Д. Історія Слобідської України: підручник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 264 с.

## Самостійна робота

**Тема 1. 4.** Народна кулінарія Слобожанщини: звичаї і традиції. Традиції народного харчування Слобожанщини. Щоденна їжа. Святкові страви.

**Тема 1. 5.** Сім'я та сімейний побут на Слобожанщині. Шлюб і шлюбні звичаї. Структура сім'ї. Сімейні обряди та звичаї Слобожанщини.

**Тема 2. 2.** Народна усна словесність Слобожанщини. Міфологія. Замовляння.

**Тема 2. 3.** Обрядова поезія Слобожанщини. Календарно-обрядова поезія. Родинно-обрядові пісні..

**Тема 2. 4.** Епічні пісні Слобожанщини. Думи. Історичні пісні Балади. Кобзарство на Слобожанщині.

**Тема 2. 6.** Народна проза Слобожанщини. Казки. Літературні казки. Байки. Анекдоти. Легенди і перекази. Народні оповідання. Паремійні жанри.

**Тема 2. 7**. Дитячий фольклор Слобожанщини: загальна характеристика. Колискові пісні. Дитячі ігри.

*До уваги студентів! До кожної теми рекомендується подати письмову відповідь на одне питання (і надіслати в МУДЛ), якщо студент не може скласти з поважних причин тему усно.*

Література


1. Багалій Д. Історія Слобідської України. Київ: ЦНЛ, 2019. 256 с.
2. Жукова О. В. Палаци та старовинні садиби. Полтавщина, Сумщина, Харківщина. Харків : ПП АССА, 2015. 32 с.
3. Лаврик О. Україна. Все, що робить нас українцями. Харків : Віват, 2015. 256 с.
4. Пересада В., Танцюра В. Історія Слобідської України. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 366 с.
5. Поливач К.А. Культурна спадщина та її вплив на розвиток регіонів України / Наук. ред. Руденко Л.Г. К.: Інститут географії НАН України, 2012. 208 с.
6. Суми. Запрошуємо до знайомства: путівник / авт. тексту Д. В. Кудінов; кер. проекту І. О. Дяденко, В. К. Шейко; ред. М. Л. Охрименко. Київ : Фоліграант, 2013. 160 с.
7. Таранушенко С.А. Пам'ятки архітектури Слобідської України. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Ін-т рукопису. Харків : Харківський приватний музей міської садиби, 2011. 223 с.
8. Таранушенко С.А. Старі хати Харкова. Харків : Харків. приват. музей міськ. садиби, 2010. 168 с.
9. Туристські ресурси України: конспект лекцій / укладач О. В. Поступна. Харків: НУЦЗУ, 2020. 209 с.
10. Чернецький О. Слобідська Україна: Короткий науково-популярний історико-культурологічний путівник. Харків, 2016. 94 с.
11. Чорний Д. Історія Слобідської України: підручник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. 264 с.